

ARANYOSVIDÉK.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási, közmivelődési, társadalmi heti lapja és a Torda-aranyosmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

K. WERESS ÁNDOR.
Szerkesztőség: Hidutoza 32.
Lapkiadó: **HARMATH JÓZSEF**
kereskedő-nyomdatulajdonos-czég, főtér.

H I R D E T É S I D I J .

Arszabály szerint.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Viszonzválasz a vá- laszra.*)

Mielőtt a tordai áll. polg. tanító-testület többségének az „Aranyosvidék“ idei 34. számában közölt s a áll. polg. fiúiskolára vonatkozó kir. tanfelügyelői jelentést a maga értékére-leszállító cik-
künkre adott tantestületi válaszra meg-
adnak mi is a köteles viszonz vá-
laszt, szabadjon nekünk is a nagy kö-
zönség előtt mindenek előtt megismer-
telnünk azt: minő vajadásokon kereszt-
ül érlelődött a kérdés a tanító-testü-
let tagjai között odáig, hogy kintelyes
és válságos pillanatok után a „válasz“
megszülessék. S a válasz megszületett
(a hegy egeret szült!) a mely arra lát-
szik hivatva lenni, hogy a kir. tanfe-
lügyelői jelentésről közre adott jellem-
zésünket olyannak tüntesse fel, a melyben
egy szemerkéje sem található az igaz-
ságának. Hogy miképpen sikerült ez a
válalkozása „tanító testület többségének“
később meglátjuk; most lássuk rövid-
pillanatokra amaz említett „vajadások“
különböző prásisait; — mert jó azt
akárhányszor tudni, hogy az előttünk
feltűnt kicsinyke és sovány ered-
ményhez is igen gyakran mily erős
és nagy küzdelmek árán lehet csak hoz-
zájutni. S ha e kicsinyke eredménnyel
a közjó lett bármi kis mérvben is elő-
mozdítva, azt kicsinyléssel lenézni annál
kevésbé lehetünk feljogosítva, mentől
több nehézség és küzdelem árán történt
az ahoz való jutás; hiszen mi is föl-
tudjuk fogni értelmét és teljesen igazat
adunk az írónak, a midőn mondja; „több
a dicsőség ott, hol több a gát.“

*) Tárgyhalmaz miatt késett.

Szerk.

— de a mikor az előttünk bemutatott
eredmény a közjóra semmi hatással
nincsen; a mikor a több gátnak is a
leküzdése dicsőség nélkül történt meg,
már akkor nem lehet — azt hisszük —
csodálni, ha az elismerés és méltá-
nylás helyett amaz eredményt el-
ítélőleg kell fogadnunk.

A tanító-testület többségének vá-
lasztát pedig — mint a hosszas küzde-
lemnek sovány eredményét — csak
érdemének megfelelő méltánnyal fogad-
hatjuk és tiszteletjük. Miért? kérdezheti
a tanító-testület többsége megütközéssel,
azért, mert annak létrejötte erőszak-
olva lett, az olyan gyümöleshöz ha-
sonlólag, a melyet a nap heve idő nap
előtt érlelvén meg, fonnyattá válik az
és ize is — ha kóstoljuk — keserű bi-
zony az nagyon . . . Ilyen fonnyadt és
keserű ízű gyümölcs a tanító-testület
többségének a válasza is . . .

De mi történik: jelentést terjeszt
elő a vármegye kir. tanfelügyelője Simó
Béla a közig. bizottsággyűlésen „Torda-
Aranyosvármegye népoktatási
állapotáról az 1892. évelő fe-
léről,“ a melyben a többek között az
is kivan mondva, hogy a tordai állami
polg. fiúiskola „nem vált be“, „hogy
a tanítási eredmény sem kielé-
gítő . . .“ stb. stb. smi, indítva közügy
iránti érdeklődésünk és igazságszere-
tetünk, bátorságot veszünk magunknak
a kir. tanfelügyelői állítások valódiságát
határozottan kétségbe vonnunk, reá mu-
tatván arra a veres-fonálra (fele-
kezeti ellenszenv), a mely a kir. tan-
felügyelői jelentésben szemmelátható-
lag keresztül vonul. Nem kellett több:
a tanító-testület többsége tagjai között,
nem tudjuk a kir. tanfelügyelő erőszak-

kolása folytán, vagy a nélkül, megindul
a mozgalom: egy tanító kezébe ra-
gadja a lobogót, a melyre ez volt föl-
írva: „Életünket és vérünket kir. tan-
felügyelőnkért!“ S mi lett a toborzásnak
az eredménnyé? A tanító-testület több-
sége által cikünkre adott válasza.

Igaz, hogy a szándék az volt, mi-
szerint a küzdelem eredménye úgy ter-
jesztessék a nagy közönség elébe, mint
a tanító-testület összes tagjainak vá-
lasza; de mi történt? ama féltett lo-
bogónak nem volt semmi hatása két
tantestületi tagra (a kik unitáriusok s
a kik önön magok ellen nem akartak
ítéletet aláírni!); hasztalan volt a reá
beszélés, az erőszakolás, ők rendület-
lenül megmaradtak a mellett: „nem
iruk alá“ a minek aztán az lett a
következménye, hogy a „választ“
csak a tanító-testület többsége nevében
lehetett aláírni és közre adni . . .

Térjünk most át a válasz méltá-
tására és lássuk: hasznára volt-e ez
bármi kis részben a kérdésben forgó
ügynek? . . .

Mielőtt erre a kérdésre a rövid vá-
laszt megadnak, szabadjon mindenek
előtt igazság gyanánt constatálnunk azt,
hogy a tanító-testület többsége vála-
szával önmaga alatt vágta le
a fát. Megmondjuk miért. Azért, mert
a kir. tanfelügyelői jelentés a polgári
iskola tanítási eredményét a képpen
jellemezi, hogy az „sok kívánni valót
hagy fenn . . .“ Azt mondja a többek
között: „hogy pedig a tanítási eredmény
sem felel meg a jogos kívánalmaknak,
annak főokát a tulterheltségbe találom.“

Tehát ha a tanítási eredménytelen-
ségnek a többi oka után nyomozunk

AZ „ARANYOSVIDÉK“ TÁRCZÁJA.

KOSSUTH LAJOS.*)

— Alkalmi óda. —

Száll a lélek gondolatja
Enyhe szellő röptivel,
S minden igaz honfi keblét
Szív-örömmel tölti el.
Száll a lélek gondolatja,
Átlengi a szent helyet,
Hol e napon népünk atyja,
KOSSUTH LAJOS született.

Menjünk mi is „Bethlehemig“
S kilenczven év távolán —
Pillantsunk át a dicső múlt.
Föllebbenő fátyolán!
Álljunk meg a bölcső előtt
Hálaadó érzettel;
Szenteljünk egy napot, minőt
KOSSUTH LAJOS érdemel!

Nem látjuk ott az égi Kart,
Sem Keletnek bölcsseit,
Csak a tiszta, hív szeretet
Méltó öröm-könnyeit.
Mily szép reményt táplálhatott!
És mily nagy lett fiából! . . .
— Magyar hölgyek! tanuljatok
KOSSUTH LAJOS anyjától.

*) Elmondattott a szerző által a város által ren-
dezett „Kossuth-ünnepély“-en.

Tanuljatok, hogy gyermekek

— Honfi vagy honleány —
Áldozzon a népszabadság
Függetlenség oltárán.
Mi bennünket minden jóra,
Szép — s nemesre lelkesít, —
Foglaljátok imájokba
KOSSUTH LAJOS elveit,

* * *

. . . Éj volt; gonosz vak éjszaka,
Szolgásgagnak éjjele;
Csúfos járom a nép nyakán . . .
Csak úgy görnyedt már bele.
Nemzetiség és haladás —
Üres jelszók mind ezek . . .
— Szerencse! hogy egy Messiás,
KOSSUTH LAJOS érkezett.

Megvirradt; a fölkelő nap
Szétlövelte sугárát, —
Szabad a föld, a nép szabad,
Yár és kunyhó jó barát.
Árpádtól nyert örökségünk
Vérrel szentelt határa . . .
Régi fényben áll előttünk
KOSSUTH LAJOS szavára.

Magyarhon a kies Erdélyt
Hó keblére ölelé,
S mint az anya gyermekében —
Szive vágyát, föllelé.

— S vaj' kigyót is nem melenget,
Mely gyakorta megmará?
Bár hű javát mindezeknek
KOSSUTH LAJOS akará.

Ősi jogunk, alkotmányunk
Ezredéves bástyáján —
Büszkén lengett a trikolor,
E nemzeti szivárvány.
Észak, nyugat, dél és kelet
Nem viszhangozott egyébtől,
Mint a most is hön szeretett
KOSSUTH LAJOS nevéből.

De nem soká boldogított
Bennünket az olaj-ág;
Ármányos kéz szakasztá le
Szépen fésző bimbóját.
Ránk rohantak irigy vágygyal
A mostoha testvérek . . .
— Nem csökkent ám bátorsága
KOSSUTH LAJOS lelkének.

„Sarjadozó szabadságát
Védje meg a magyar nép;
Mutassa meg a világnak:
Szive-lelke, karja — ép!“
S fölkel a nép, mint a tenger:
„Most vagy soha!“ — zúg szerte . . .
Hogyne menne, ha már egyszer —
KOSSUTH LAJOS izente.

— mert szeretjük a dolgot minden oldalról megvilágosítani, nemde reá kell bukkannunk egy olyan okra is a kir. tanfelügyelői jelentés szuró tövisei között, a melyből az eredménytelenséget leginkább ki lehet magyarázni és ez: a tanító gyengesége, avagy kötelességének nem a leglelkismeretesebb módon való teljesítése.

A tanító-testület többsége válaszában ezt mondja: „a kir. tanfelügyelői jelentésben nem látunk téves állításokat, nem látunk vádat, rágalmat“...

Ime a kir. tanfelügyelői jelentésnek egy alig észrevehető szuró tövise, intézve az a tanító-testület tagjai reputációja ellen, a melyről mégis kötelességének tartja a tanító-testület többsége kijelenteni, hogy az nem szuró tövis, hanem szelid és ártatlan simogatás! Csak hogy ebből a simogatásból a választ alá nem irt két tanár nem kérnek magoknak, bár ha ezzel a kir. tanfelügyelői harag sujtó villámaival hívnák is ki maguk ellen.

Ha a válasznak idézett szavai komolyan vannak mondva, s nem csak a kir. tanfelügyelő megnyugtására szolgálnak azok; akkor a tanító-testület többsége ezzel igaznak ismeri el azt, hogy az intézet nem felel meg a várakozásnak, hogy a tanítási eredmény is sok kívánni valót hagy fenn; de mert egy tanító-testület többségéről, már annál fogva is, mert — a mint a válaszbán is elvan ismerve, a tanítókért és az iskoláért sikra szállottunk — nem tételezhetjük fel, hogy maga alatt a fát levágni akarta volna, éppen ezért nem tudjuk elhinni, hogy a válasz ebben a részben a komoly és higgadt megfontolásnak a szüleménye lenne és nem inkább csak is a kir. tanfelügyelő iránti természetes vonzalom lett volna az egyedüli indító oka amaz ominosus válasz létre jöttének...

Kijelenti továbbá a tanító-testület többsége, hogy nekik kötelességük az iskolát illetőleg csak a tanítás, és ennek csekély tehetségük szerint igyekeznek is megfelelni. Jól van, s elismeréssel adozunk e kijelentésökért, mert ebből az látszik, hogy tudatával bírnak hivatásuk minőségéről; tehát ha ezen kijelentésük igaz, a mit kétségbe vonni nem akarunk, akkor nem értjük: miért kellett mégis amaz értéknélküli választ

megírni; miért nem maradtak meg hát csak a tanítás mellett, igyekezve jövőben még inkább bebizonyítani a kir. tanfelügyelőnek a tanítási eredményt illetőleg tett jelentése téves voltát; miért kellett önöknek tisztelt tanító urak, a mint írják az irántunk figyelmük kifejezésül (ezt a figyelmet azonban szívesen elengedtük volna), a fogadatlán procátorszerépére vállalkozva, válaszukba igyszóllani: „Legyen szabad ószintén kinyilvánítanunk, hogy mi a kir. tanfelügyelői jelentésben nem látunk téves állításokat, nem látunk vádat, rágalmat se a tantestület, se az igazgató, se a méltóságos Egyház képviselő Tanács ellen, a legkevésbé sem olyanokat, a melyek az illető tényezőket éppen rosszhiszeműséggel vádolnák, vagy gyanusítanak.“

Ha önök tisztelt tanító urak csak is a tanítás mellett maradtak volna meg és nem igyekeztek volna a hivatásuk által megszabott korlátokon egy kissé túlterjeszkedni, akkor ezen „őszinte kinyilatkoztatásukat“ csakis annyiban tették volna meg, a mennyiben azzal, a saját tanításuk eredményét illetőleg, a kir. tanfelügyelői jelentésben hangoztatott vádak ellenében önön maguknak tartozni véltek; de más tényezők, s különösen az unitárius Egyházi képviselő tanács ellen oda dobott vádakkal szemben a bölcs hallgatás szerepére vállalkoznak. Ez önöknek nem tetszett, hanem segítségül mennek e tekintetben is a kir. tanfelügyelőnek és a jelentésben az igazgató és Egyházi k. tanács ellen hangoztatott alaptalan vádakat is olyanoknak nyilatkoztatják ki, a melyek nem vádak, hanem az igazság erejétől duzzadó való tények.

Hát mit tartozik az az önök hatáskörébe: vizsgálni, ha valjon a felekezeti ellenszenv befolyása alól magát teljesen emancipálni nem tudó kir. tanfelügyelőnek az Egyházi hatóság elleni, semmivel sem bizonyított, vádaskodása igazat tartalmaz-e vagy sem? Hát önök előtt a jognak, a kötelességnek csak is annyi respectusa van, hogy a mit egy perczen ilyenekül ismernek el, arról már a következő perczen éppen semmit sem akarnak tudni? Ez tűnik ki válaszukból tisztelt tanító urak; hiszen válaszukban egy helyt így szólnak: arra azonban nincs jogunk, és ez nem is lehet hivatásunk, se kötelességünk, hogy

vármegyénk tanfelügyelőjének, a közig. bizottságnak s legfőképp a polgári fiúiskolát szervező magas felek elhatározását, úgy a multban, mint a jelenben tett intézkedéseit — nyilvános bírálat tárgyává tegyük.

A magas szerződők bizonyosan kulturális érdekeinket tekintve, szervezték az iskolát, s ha esetleg kisebb nagyobb bajok vannak, találnak ők bizonyára utat, módot nélkülünk is azok orvoslására... S a tanító-testület többsége mennyiben consequens ezen kijelentésével szemben? Annyiban, hogy egy pár sorral alább már egy felsőbb bíráló forumnak teszi meg magát K. S. előlülése alatt, kimondván véghatározatul, hogy a kir. tanfelügyelői jelentésben nincs semmi vád, semmi rágalom. S még jó, hogy e véghatározatuk ellen, legalább birtokon kívül, folyamodással élhetünk az elfogulatlan, közvéleményhez. mert bizony mondjuk tehetetlenségünkben csak ezen fölsohajtással kellene megelégednünk: Uram! bocsásd meg nekik hibájukat, mert nem tudják mit cselekesznek!

S valjon azt hiszik-e önök tanító urak, hogy mert önöket a kir. tanfelügyelő iránti vonzalom annyira rövidlátókká tette, hogy nem látnak „vádat“, „rágalmat“, „téves állítást“ a kir. tanfelügyelői jelentésben, abban tehát sincsen semmi vád, rágalom?! Van! Szent Pátrick utca van. És sokkal jobb véleménynyel vagyunk önök iránt tisztelt tanító urak, hogy sem elhadjuk azt, miszerint önök kizárnak tekintenek minden vádat, rágalmat, téves állítást, ha egy kir. tanfelügyelőnek je'entéséről van a szó! Mert kérjük: vajjon alapos-e „vád“, a „rágalom“, a midőn kir. tanfelügyelő mondja, hogy a tanítótestületben nincs meg a kívántató egyetértés és közös bizalom. A midőn mondatik továbbá, hogy a tanítók nem lehetnek egyetértésben, mert a felekezeti egyházi felsőbbsege, az állami pedig az állam érdekeiben kíván és tartozik cselekedni.

A kir. tanfelügyelői jelentés itt az egyetértést kizáró okául az érdek különbséget hozza fel. Azonban mi nem értjük azt: miért hangoztat a kir. tanfelügyelő — a tordai áll. polgári iskola forogván kérdésben — érdek különbséget? Van és lehet-e érdek különbség e kérdésben az állam és egyház között? Nincs és nem is lehet, mert nemzeti kulturán előmozdításának az ügye „érdekkülömbéget“ az állam és egyház között képtelenség hogy előidézzon, mert minikét tényezőnek ezen a téren csak egy lehet az érdeke: a nemzeti kulturának fölvirágoztatása...

Kérjük: vajjon alappal bir-e az a „rágalom“, a mely ezen kijelentésben foglaltatik: „Bántja a tanítótestület tagjait továbbá, hogy az igazgatói állásra való egyenes kinevezési jog az állam részéről fel van adva; megvannak győződve, hogy a legodaadóbb munkásság mel-

Mesés idők, daliás kor!
Azt se tudni: hogy'... honnét
Termett a sok oroszán-szív,
Osztrákverő, hős honvéd.
Harczolván, bár éhen-szomjan —
Mindenik egy spártai;
S betelnek e drága honban
KOSSUTH LAJOS álmai.

Fájdalom! oly hamar eltűnt
A diadal mámore;
Leigázott bitor önkény,
Gaz árulás tábora.
Annyi hű szív „drága gyöngy“ vért
Mindhiába' hullatott...
Nem élteért, hazájáért
KOSSUTH LAJOS bujdosott.

És a többi!... Miért idézzem
Gyáva bosszú tetteit? —
Bennünket e kegyetlenség
Bánt, de már nem keserít.
Jaj volt a legyőzötteknek,
Kik nem hulltak el dicsón;
De vigasz a szenvedőknek:
KOSSUTH LAJOS haza jön!

Bár koronás fők levének
Szövetséges társai,
Jónak látták, mit ígértek,
Soha be nem váltani.
S még sem értett csüggedéshez;
Annyi súlyos év alatt —

Számkiúzó esküjéhez
KOSSUTH LAJOS hű maradt.

Jól van dolgunk, jubilálunk
Gyakran, és a gondolat
Nem aggaszt, hogy vajjon mi nem
Történhetik az alatt?
Éltetjük őt, a szent aggot, —
S még mi hir nem érkezik!
Ki millióknak kenyért adott:
KOSSUTH LAJOS éhezik.

Ám! ne búsulj, hős nemzet,
Ő sohasem szorúl rád;
Ha otthont is kérne tőled:
Legfőlebb kitagadnád!
Kit az idők bús vihara
Tépett majd egy századig,
Büszkén tehints most is arra:
KOSSUTH LAJOS dolgozik.

Bölcsejétől asztaláig
Kilencz tizedév vezérel,
S lát'd: az ifjú, férfi és agg
Egyként munkál, hisz, remél.
Ha volna is hát, mi fájó, —
Fátyolt reá hevenyén!
Öröm zengjen messze tájon
KOSSUTH LAJOS ünnepén!!!

S te turini ősz remete!
Szabadságunk Krisztusa,
Bátorits: még kell, hogy legyen

Márcziusnak Idusa!!
Vezéreljen a te képed
Öregeket, ifjakat:
Átkozott gaz, „a ki téged,
KOSSUTH LAJOS, megtagad!“

Mit is adjunk, mond, cserébe
Hón dobogó szivedért?
Ki értünk a dicső multat
S bús jelent átszenvedéd...
Nem hálátlan a nép hozzád,
Bálványozza szentjeit:
Késő korok viszhangozzák
KOSSUTH LAJOS tetteit!

S — száll a lélek gondolatja
Enyhe szellő röptivel,
Minden igaz honfi keblét
Szivörömmel tölti el.
Száll a lélek gondolatja,
Bünbánólag térdepel,
Hol e napon népünk atyja,
KOSSUTH LAJOS ünnepel.

Torda, 1892. szept. 8.

ERDÉLYI J. MIKLÓS.

let sem juthatnak oda, mert ez állásra az E. K. tanács nem fog se róm. kath., se református vallásu tanítót ajánlani, hanem unitáriust."

Ha alappal bírnának ezek a vádak, ezek a rágalmak, a melyet pedig a tanítótestület többsége erőnek erejével elakar velünk hitetni, akkor megvalljuk, hogy nagy felelemmel lennénk eltolva a polgári iskola jövőjét illetőleg Engedjék meg tanító urak saját jó hírnevök érdekében is feltételeznünk önkökről azt, hogy ezeket a vádakot és rágalmakat önk is alaptalanoknak tartják.

Önök nemes tanítók nem elégszenek meg azzal, hogy a saját személyök ellen intézett kir. tanfelügyelői vádra azt nyilatkoztatják ki, hogy az nem vád, mert az tiszta igazság, hogy tehát nem igaz, hogy a tanítási eredmény kedvező lenne, nem igaz, hogy a tanítók között meg lenne a békés egyetértés, nem igaz, hogy a tanítótestület tagjait nem bánja az államnak az a hallatlan magáról való megfélemezése, hogy az igazgatói állásra való kinevezési jogáról lemondott, hanem tovább menve, igazoknak jelentik ki az Egyházi K. tanács elleni "rágalmat" is, a nélkül, hogy ezeknek bizonyítékait a kir. tanfelügyelő helyett, ki azokat felsorolni szintén elfelejtette, felsorolni tudná; ezen eljárásukkal mintegy igazat adva a költőnek: (Moliere), a midőn az Embert jellemzésül mondja:

"Az észszerűség szűk korlát neki;
Mindenbe tulsap a határokon;
S a legnemesb úgy megrontója gyakran,
Mert tulakarja bárgyún hajtani."

Mert hát igaz-e tisztelt tanító urak a kir. tanfelügyelő következő kijelentése: "a rendre, a tisztaságra vajmi kevés gondot fordít az egyházi hatóság." Igaz meggyőződéséből mondhatja a szívök és vesékbe is belátni akaró királyi tanfelügyelő, a midőn így szól: "megvagyok győződve, hogy az egyházat mélyen bánthatta régi intézetük feladásának kélszerűsége." Továbbá: "Határozottan állíthatom, hogy a felekezeti irány s régi intézetük feladásának kénszerűsége fölötti tájélatlan érzés szülte azon tény, hogy ők maguk a szerződők fogadták az intézetet a leghidegebben, ők pártolták annak létezését és fejlődését a legkevésbé. S az új intézet sehogy sem akartak hozzáismulni." Továbbá: igaz-e, hogy a rendet, a fegyelmet, s tisztaságot nem is lehet fenntartani, a kir. tanfelügyelői jelentés ezt is határozottan állítja) úgy a hogy kellene, az állam és az egyház közötti összeesküvés kikerülése nélkül?...

Mi megvagyunk győződve, hogy ezen kir. tanfelügyelői kijelentésből önk sem olvashatnak ki egyebet tiszteit tanító urak és a k. felekezeti ellenszenvet; mert ha nem pusztán csak ez sugallta volna ezeket, akkor bizonyára fáradságot vesz vala magának kir. tanfelügyelő a bizonyítékokkal is előállni; de ezeket az asztala fölőjébe felejtette s a kulcsa is hozzá, hogy azokat onnan kivehesse, elveszett. S miért mégis a határozott kijelentés önk részéről, hogy a kir. tanfelügyelőnek ezen kijelentései sem tartalmaznak semmi vádat, rágalmat — azok igazak lévén? Szabadjon a kir. tanfelügyelőnek ezen kijelentéseire vonatkozó válaszukat is egy olyan nyilatkozatnak tekintenünk, a mely felett a higgadt megfontolás óráiban bizonyára önk is tanító urak csak mosolyogni fognak, átlátva, hogy válaszukkal az ügynek semmi hasznára nem voltak.

Önök tisztelt tanító urak, mint a tanítótestületnek többsége, minket városunk féltett kincsének, tanügyének önfeláldozó óréül tekintenek. Megvalljuk, hogy ha ebben a kijelentésben nincs önk részéről nagymérvű gunyvegyítés, örömmel vesszük a reánk alkalmazott czímet, mert arról biztosíthatjuk a tanítótestület többségét, úgy a választ alá nem irt két tanár barátunkat is, hogy kezünkbe a tollat csak is a közügynek használni akarás nemes vágya adta.

Igaz, hogy e tollal annyira érzékeny sebeket kellett ejtenünk a kir. tanfelügyelői jelentésben foglaltak miatt annak szerzőjén, hogy segítségül menve a semmit szólani nem akaró kir. tanfelügyelőnek, önk vették fel helyette a tollal vivandó harczot, de legyenek meggyőződve arról, hogy válaszukat mi olyanok tekintjük, a mellyel önk tisztelt tanítók a nélkül akartak a kir. tanfelügyelőnek szolgálatot tenni, hogy komoly czélzatuk is lett volna azzal egyzersmind bekötni az igazság szemét.

Többen.

Kossuth ünnepek.

Városunk rég nem látott olyan fényes és valójában magasztos ünnepeket, mint ez évben szept 18-án és 19-én Kossuth Lajos hazánk nagy fia születésének 90 ik évfordulóján.

E hó 18. és 19-ik napján hazaszeretetéhez méltóan ünnepi ruhába öltözött e város külsőleg is Kossuth Lajosért; nemzeti lobogók lengtek a köz- és magán házakon s az ablakok fényesen ki voltak világítva, kivéve az állami és megyei hivatalok és hivatalos házaikat.

Az ünnepély rendezésében első volt a "tordai iparos ifjak önk. és betegsegélyző egylete," mely Borbély György elnök vezetése alatt már hetekkel ezelőtt buzgón és serényen készülődött a nagy napra. Ez egylet 18-án tartotta meg ünnepélyét a "Nap" vendéglő kerti helyiségében változatos és gazdag programmal a nagy számú közönség előtt.

Elnöki megnyitó után Vajna Ödön tartott hosszú felolvasást Kossuth életéről, Gspánn Károly eleven hatással adta elő saját alkalmi költeményét — Kossuthról; majd Hambrich Jolánka k. a. és Schusztér Györgyné urhölgy gyönyörködtették a közönséget kedves szavataikkal, hosszas tapssal kísérve; Salamon Ferencz pedig elszavalta Sebési Samunak Kossuthról irt s a lapok élén megjelent lendületes cikkét. Osztván Lajos és Hambrich Károly duetten énekeltek Rák János hangszerkíséréte mellett; az iparos egylet férfi és női vegyes dalkara Csákány Sándor vezetésével s a tordai zeneegylet Rák János karnagygyal és a Kossuth bandája felváltva hazafias darabokat adtak elő az ünnepély alatt, mely minden tekintetben szépen sikerült s nagyban emelte a hazafias város általános ünnepeit, s az iparos-egyletnek pedig erkölcsi alapot szerzett. A nagy néptömeg innen már estére kelve a kivilágított és föllobogózt város főterére vonult, hol a városi tanács rendezésével a "zene-egylet" és "tordai dalkör" Adorján Domokos karnagygyal hazaszeretetre gyújtó darabokat adott s az emelvényre egy szerény külsejű ifju unitárius pap állott fel, Józán Miklós, ki mielőtt az oxfordi theologiai akadémiára menne, elszavalta Kossuthhoz irt jeles alkalmi ódáját, mely a nagypiacra gyűlt, ezrekre menő embertömeget nagy lelkesedésbe hozta s tiszteletet ébresztett a szép készültségű ifju iránt.

Este Elek Károly vendéglőjében éltette egy diszes nagytársaság Kossuth Lajost.

19-én Torda város képviselő-testülete nyilvános rendkívüli diszközgyűlést tartott a vármegyeház nagytermében, melynek egyetlen tárgya volt Kossuth nagyhazánkfiáról való megemlékezés. Rövid elnöki megnyitás után Nesselfeld Miklós városi főjegyző olvasta fel költői hasonlatokban és érzésben gazdag, gyönyörű megemlékezését Kossuthról, mely a dr. Ratiu-féle politikának erős és éles ellen-vizhangjaként hangzott el, s melyet meghatottan hallgatott végig a nagyközönség és a melyet kinyomatni határozott a képviselőség, hogy azt a képviselőknek és a rendezett tanácsu társvárosoknak kiosssa.

Velits Ödön erreazzal a gazdag tartalmu felszólítással zárta be a gyűlést, hogy a jelenvoltak menjenek el haza és mondják el gyermekeiknek, hogy mit teszen nagyjainkról megemlékezni, azoknak dicső példáin, szent erényein okulni, tanulni; csepegtessék be az ifju szivekbe már korán a haza szent szerelmét.

Délben ugyancsak a képviselő-testület rendezett disz-ebédet a "Korona" vendéglőben, melyen csak az állami hivatalnokok nem vettek részt. A lakomán, melyen még a vendéglő konyhája is érezte és éreztette, hogy nagy ünnep van ma; tartalmas, komoly ünnepi beszédeket tartottak Nesselfeld Miklós városi és Nagy Olivér megyei főjegyző a nemzetek eszményeiről és jelszavairól s Józán Miklós a Hunyadi-Kossuthról, mely utóbbival még egyszer elismételtették vasárnap elmondott ódáját. A városi képviselő-testület a lakomáról üdvözlő táviratot küldött Turinba, melyet még hét üdvözlő sürgöny előzött meg e városról, u. m. 48—49. honvéd-egylet, a 48-as függetlenségi párt, az iparos-egylet, a kereskedő-társulat, a mézáros-társulat, a polgári társalkodó-egylet, s ismétlen a város képviselősége a disz közgyűlésről levélben küldött üdvözlőt Kossuthhoz, mint Torda város diszpolgárához.

Az ünnepélyekhez sorozzuk azt a csinos kiállítású emléklapot is, mely "Kossuth-emléklap" czímen jelent meg e nagy nap emlékére e városban Borbély György tanár és Vajna Ödön szerkesztésében.

—y.

Kettős ünnepély Ludason.

A maros-ludasi önk. tüzoltó-egylet folyó hó 18-án kettős ünnepet ült: zászlófelszentelési ünnepet és Kossuth Lajos 90-ik évfordulója ünnepet.

A mindkét ünnep iránti lelkesedés oly impozáns kifejezésben nyilvánult, melyet a vidéken nagyon, de nagyon ritkán láthatni.

Már az ünnep előtt való nap M.-Ludas külalakra ünnepi diszt öltött, zöldfák szegélyezték a főutat, a tért, a hol a rögtönzött, diszesen felékesített oltár állott.

Az ünnepély napját már kora reggel dobok pergései és trombiták harsogásai jeleztek. Reggeli 8 órakor érkezett meg a maros-vásárhelyi tüzoltó zenekar, a parajdi és dicső-szt.-mártoni tüzoltó-egyesületek küldöttei, kiknek a fogadtatására a m.-ludasi tüzoltóság dr. Vajda Daniel parancsnoksága alatt teljes diszben kirukkolt.

9 órakor a sétaterről az összes tüzoltóság a "Rákóczi-induló" mellett a piacon felállított oltár elé vonult, a hol a m.-vásárhelyi tüzoltó-zenekar által előadott Hymnus és a m.-ludasi tüzoltó-dalárda által elénekelt Szózat után a tulajdonképpeni zászlófelszentelési ünnepély kezdetét vette.

Dr. Vajda Daniel elnök-főparancsnok elnöki megnyitójában igen szépen és hatásosan, lelkes beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt, hangsúlyozván a kettős ünnep czélját, melyből az egyik az egész országé, a másik Maros-Ludasé. Beszédében áttér a tüzoltó-egylet 18 éves történetére, mely Felföldy Elek vezetése mellett alakult, maga elé tűzven a jelszót: "Lángolva oltani lángokat."

Az egylet minden időben czéljának megfelelt, s dicsőségesen kiállotta 18 év küzdelmeit, s hogy a kiállott küzdelem után a kapcsol még erősebb legyen az egylet életében, az összetartás és bátorság szimbólumára az egyleti zászlóra kéri a lelkesek áldását: "elérkezett az idő, midőn a m.-ludasi tüzoltóság egy zászló alatt működhetik, hogy annak nyomában bizton haladva czélunk felé, lelkesítsen a hit: ha Isten velünk, ki ellenünk."

A lelkes eljenzéstől kísért beszéd után Incze András szegyei r. kath. plebánus zászló felszentelése következett, egy minden ízében hazafias szellemű beszéd kíséretében. E beszédben a zászlót, mint a szeretet jelvényét tünteti fel, s mint ilyenre az anyaszentegyház kész örömmel adja áldását. A szónok áttért beszédjében a hazaszeretetre, s annak legtipikusabb személyesítőjére, Kossuth Lajosra, s kijelenti, hogy bár az ünnepelt nem tartozik egyházához, nagy érdemei, s önzetlen hon- és emberszeretetéért méltó tiszteletben tartja, s nevét hő imájába foglalja. A lelkes beszéd élénk eljenzése után követték a szegek beverése. Az első szeget a zászló-anya F. Csontos Jánosné öngyásága verte be, ki a községben és a vidéken jótékonyágáról annyira ismeretes, hogy érdemeinek felsorolásával emberszerető érzelmeit vélnök sérteni. Ez alkalommal is 100 frttal járult a czél elérésére.

Az ünnepély fényét emelték a szeretetre méltó kedves és bájos koszorúányok: Keresztes Gizella, Dohi Anna, Klein Giza.

A szegek beverése után beszédet mondott Balogh Sándor ev. ref. körlelkész, igaz hazafiu érzéstől áthatott remek beszédének refrainje volt: "a hazáért ellenség vérét ontva, meghalni szép!"

Élni tudni a hazáért, s annak gazdagítására, s népei boldogítása érdekében szembe szállni szebb, dicsőbb feladat.

De legdicsőbb: a haza különböző ajku és vallásu népei között az egymás iránti féltékenység, irigység, gyűlölet és bosszú lángját oltogatni a szeretet tüzével, s az ellenséges sziveket egy közös szent czélra a krisztusi szeretetben összeforrasztani, ez a legdicsőbb isteni feladata a hazafinak és embernek... "És te háromszinü zászló légy ezért a hit, remény és szeretet, légy a béke jelvénye nekünk!"

E nagyhatásu élénk eljenzéssel fogadott beszéd után Molnár János áll. isk. tanító tartá meg folytonos eljenzések között "Kossuth kilenczven éve a nemzeté" cz. felolvasását. E szépen kidolgozott és nagyhatással előadott beszéd alap gondolata bizonyítása volt, hogy az ünnepelt életének minden percze a nemzeté volt. Ismertette Kossuthot, mint író, mint szónokot, állami férfit és hazátlan emigranst; elvezette az ünneplő közönséget Kossuth bölcsőjéhez, gyermek éveikhez, családjához és öreg napjaihoz.

Az ünnep után bankett volt, melyen lelkes felköszöntők nem hiányoztak, s Molnár János indítványára üdvözlő távirat küldetett a nagy hazafinak.

Bankett után a m.-vásárhelyi tüzoltó-zenekar tartotta meg változatos gazdag műsorral hangversenyét. A zene praecis előadásával gyakorlottságát, életképességét bizonyította be.

A hangverseny végeztével tánczra keredett az ifjuság, a melyben M. Ludas és környéke intelligentiája részt vett, s valóban a hölgyekből olyan koszorú alakult, melynek szép fénye ritkítja párját. A nyári táncz helyiség még soha nem látott szép számú tánczolókat fogadott magába. Az első négyest 80 pár tánczolta, a tiszta jövedelem a 190 forintot meghaladta. A táncz s ezzel az ünnepély a kora reggeli órákban ért véget. Mindenki magával víven felejthetetlen emlékül a teljes meglepés édes érzetét.

Mi, kik szerencsések voltunk az ünnepélyen részt venni csak gratulálhatunk a rendezőbizottságnak, biztosítván, hogy mi is felejthetetlen emlékekkel vettünk búcsút.

-y. -s.

H I R E K.

Olvasóinkhoz.

Az „Aranyosvidék“ kiadóhivatala tisztelettel kéri t. előfizetőit, a kik még hátralékban vannak s azokat, a kik még július—szept. negyedévre előfizetéseiket nem ujtották meg, hogy sziveskedjenek azokat megújítani, mert ellenkező esetben, kénytelenek leszünk a lapot beszüntetni.

Tisztelettel

Az „ARANYOSVIDÉK“
kiadóhivatala.

— **Eljegyzés.** Stáry Róbert, tordai körjegyző jegyet váltott ádamosi unitárius lelkész tisz. Molnár János művelt és szép leányával Molnár Annával.

— **Köszönetnyilvánítás.** A tordai iparos-íjakk önk. és betegsegélyző egyletének f. hó 18-án rendezett „Kossuth-ünnepély“-én egyetünk javára adakoztak: Horváthy Károly 20 kr. Berger Jenő 20 kr. Bartha János 10 kr. Balla Miklós 5 kr. Szarvas Lipót 20 kr. Debreczeni J. 20 kr. Polonyi Sándor 20 kr. Az ünnepély méltóságát és fényét szíves közreműködésükkel emelték: Schuster Györgyné ur-hölgy, Hambrich Jolánka k. a, Gspánn Károly, Salamon Ferencz, a zene-egylet s több énekműkedvelő, melyért egyen-egyen fogadják az egylet szíves köszönetét. Borbély György elnök, Veress Elemér titkár.

— **Gyorsírási tanfolyamot** nyit Volenszky Gyula budapesti m. gyorsíró egylet tagja a jelen iskolai évben is. Két éven át évenként 28—30 polg. isk. tanuló sajátította el a praktikus írásmódot, de felnőttekre se lehet közzömbös oly eszköz birtokába jutás, melynek segítségével fogalmazványaikát ötszörös időmegtakarítással készíthetik el. Részünkről legmelegebben ajánjuk a gyorsírási tanfolyam felkarolását.

— **Tanítógyűlések.** Most szombaton (f. hó 24.) tartotta gyűlését a megyei tanító-testület központi választmánya. Jövő hó 6-án pedig a megyei tantestület központi köre gyűlésezik Kövenden.

— **A sósfürdői idény** befejezéséül folyó évi szept. hó 25-én (vasárnap) d. u. 4 órakor a városi sósfürdőn épített új gyógyteremben tánczszal egybekötött bezárási ünnepély tartatik, 20 kros beléptidíjjal; melyre a közönség meghivatik. Vendéglőről és kitünő konyháról János Józsefné fog gondoskodni.

— **Korteszédések.** A városi aljegyzői állás elnyerése tárgyában élénk mozgalom és korteszédés indult meg; a korteszédők illetve a pályázni szándékozók között láthatni Csipkés Ödön alkapitányt, Ferenczi Ferencz alkapitányt, L. Csákány Zoltán és Jakab János urakat. Reméljük azonban, míg a központban arra alkalmas egyének vannak, nem fog a képviselő-testület idegen egyént helyezni nevezett helyre; nyerve el az a forintot, a ki a krajczárért rég kinlódik.

— **Körözi a ludasi főszolgabíró** Sinka Gyula 17-éves maros-bogáti illetőségű asztalos-inast és Nagy István kézdí-vásárhelyi illetőségű jelenleg ismeretlen tartózkodású bádógos-segédet, ki lopással van vádolva. A felvinczi főszolgabíró közhírré teszi, hogy f. hó 30-án egy barna szőrű 2 lábán kesej, 6 éves kancazó a maros-décei határon találhatván, s jelenleg Fekete György m.-décei lakosnál őriztetik, ezennel körözteti, s ha okt. 1-ig tulajdonosa nem jelentkezi, kárverésen fog eladatni.

— **Az iskolai beiratások** eredményét a következőkben közöljük: Az áll. polg. fiúiskola négy osztályába — V-ikre nem akadt tanuló — 133-an iratkoztak be; mult tanévben ugyancsak 4 osztályt véve 128-an, jelen tanévben tehát a tanulók létszáma 5-el emelkedett. Az áll. polg. leányiskolában az idén 96 tanuló jár, mult tanévben 106, apadás 10. Az ó-tordai áll. el. leányiskolába beiratkozott 54, mult évben 59, vagyis 5-el több. Az új-tordai áll. el. fiú s leányiskolába felvettek 287 tanuló, mult tanévben 226-ot, az idén tehát 61-el többet. Az új-tordai ev. ref. el. fiúiskola növendékeinek létszáma 72, mult évben 105, apadás 33. Az ó-tordai ev. ref. el. fiúiskolába beiratkozott 119 tanuló, mult tanévi létszámról értesítést nem kaptunk, de ha lapunk pár szám előtti nyilatkozatában közzétett 120—130-at elfogadjuk hitelesnek, akkor az apadás 1, illetve 11. Az ó-tordai ev. ref. elemi leányiskola idei növendékeinek száma 120, mult évről értesítést nem kaptunk. A többi iskolákra vonatkozó adatokat a következő alkalommal közöljük.

— **Szerenád.** Rák János zene-egyleti karnagynak születésnapja alkalmából szombaton este az iparos vegyes dalárda Csákány S. vezetése alatt sikerült szerenádot rendezett.

— **Lapunk** mai számához van mellékelve a „Pesti Hirlap“ kétoldalos előfizetési felhívása, melyre föl hívjuk olvasóink figyelmét.

— **Szerkesztői üzenet.** S. R. M. Kaps és B. I. Tordán. Igen hosszúra nyúlt a dolog, hogy kicsinyes személyes érdekek végiglen szolgálatában állana lapunk, még pedig olyanoknak, melyek személyes érdekeknek sem érdekek csupán félreértések. S. ur irt volt közérdekű dolgot az iskolákról és semmi egyebet, némely helyt kissé tapintatlan stílussal, de nem roszakarattal. B. ur félreértete saját személyére s más tárgyat csinált belőle megint nem tapintatos stílussal. Ha mind így menne, a „fülemile“ énekének a sorsára jutna a dolog; ezt pedig bizonyosan egyikök sem óhajtaná már csak a szellemi haladásunkkal együtt megnövekedett perkoltségek nagysága miatt sem. G. K. „A magyar néphez“ (költ.) tárgyalmaz miatt csak a jövő számba jöhet.

Hirdetés.

Egy nagy MALOM az Aranyosfolyón és ahoz tartozó 600 hold kiterjedésű mezősegi birtok 5—6 évre bérbe kiadó.

Bővebb fölvilágosítást ad e lap kiadóhivatala.

2—2

Póthirdetmény.

Az „Aranyosvidék“ szept. 18-iki 38. számában a v. b. „Soós és Hary“ tordai kereskedő cég csődtömegének elárverezésére vonatkozólag megjelent hirdetmény odamódosítottatik, hogy csupán a csődtömeghez tartozó, s a csődleltár 3—2418. tételszámai alatti üzleti áruk és felszerelések képezik az eladás tárgyát, melyeknek becsértéke 9189 frt 63 kr. s nem pedig az előbbi hirdetményben közölt 11.117 frt 86 kr.

Egyebekben a már közölt feltételek érvényben tartatnak.

Torda, 1892. szept. 22.

Molnár Károly,
ügyvéd.

1—1

mint v. b. „Soós és Hary“-cég
csődtömeg-gondnoka.

3993—1892.

tkvi.

II.

Póthirdetmény.

A tordai kir. törvényszék, mint te-lekkönyvi hatóság közhírré teszi, miszerint Litzmann Ignác bejegyzett kereskedő budapesti lakos végrehajthatónak Méhes József hagyatéka végrehajtást szenvedett elleni 203 frt 74 kr. s járuléka iránti végrehajtási ügyében 3625—1892. sz. a. kibocsátott árverési hirdetményben a tordai 437. sz. tjkvben A+492^a 492^b hrsz. alatt foglalt belső-ségre 364 frt, a 492. sz. tjkvbe A—556^a 556^b hrsz. alatt foglalt házastelekre 1013 frt, a 2128. sz. tjkvben A—9146 hrsz. alatti szántóra 88 frt, 7676., 7677., 7678. hrsz. alatt foglalt ingatlanra 78 frt, 2831/1 sz. tjkvben A—376/1. hrsz. alatti szántóra 44 frt és 1325. sz. tjkv. A—3456. hrsz. alatti szántóra 182 frt, 3462., 3463. hrsz. alatti szántóra 96 frt, 3464/2. 3464/1. hrsz. alatti ingatlanra 48 frt kikiáltási árban 1892. évi október hó 27-ik napjának délelőtti 9 órájára kitűzött árverés az 1881. LX. t. cz. 167. §-a alapján Bidermann E. és fia. végrehajtható érdekében is 694 frt 27 kr. tőke követelése s járuléka kielégítése végett megtartani fog.

Kelt Tordán, 1892. május hó 11.

A tordai kir. törvényszék, mint te-lekkönyvi hatóság.

1—1

Solymosi Miklós,
kir. törvsz. bíró.

Árverési hirdetmény.

Alólirott tömeggondnok által közhírré tételik, hogy a „Zachariás és Szántartó“ tordai bejegyzett kereskedő-cég csődtömegéhez tartozó és az 1892. évi május hó 30-tól 1892. évi június 22-ig felvett csődleltárban 1—2137. tételszámok alatt összeirt, kizárólag szövet árukból álló, összesen 10549 frt 95 kr. o. é. becsértékű ingóságok a csőd-választmányának határozata alapján uton, esetleg nyílt árverésen, egy tömegben (enbloc) közadós-cég tordai fötéri üzletében elfognak adatni.

Azért ajánlatok a becsérték 10%-ának megfelelő bánatpénzzel 1892. évi október hó 3-án, (harmadik) napjának déli 12 órájáig alólirott tömeggondnok kezéhez azon világos kijelentéssel aláírva, hogy ajánlattevők az árverési feltételeket ismerik és azoknak magukat alávetik, adandók be.

A nyílt árverés megtartására folyó 1892. évi október hó 4-ik (negyedik) napjának délelőtti 9 órája tűzetik ki, mely alkalommal venni szándékozók tartóznak a bánatpénzt az árverés megkezdése előtt tömeggondnok kezéhez letenni és az ár. feltételeket sajátkezűleg aláírni.

A csőd-választmány fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlatok, vagy a nyílt ígéretek között szabadon választhasson, esetleg ezek mellőzésével a tömeget más módon értékesíttesse.

Az árverés tárgyait képező ingóságok alólirott tömeggondnok közvetítésével, ugyszintén az árverési feltételek és a csődleltár a tordai kir. törvényszék irattarán és tömeggondnoknál bármikor megtekinthetők.

Tordán, 1892. évi szeptember 4.

Lengyel Kristóf,
ügyvéd-tömeggondnok.

8—3